

ТАРАС ШЕВЧЕНКО В УКРАЇНОМОВНІЙ ПЕРІОДИЦІ США

БІЛОВУС Л.І. (м. Тернопіль)

Copyright © 2014

УДК 070(073):378.4(477-25)

Постановка проблеми. Сьогодні Т. Шевченко залишається однією з найбільш відомих, і водночас загадковіших постатей в історії України, а кількість різнопланових досліджень його літературної та художньої спадщини перевершують можливості їх опрацювання.

Мета дослідження. Ми звернемося до розвідок та матеріалів, що зроблені у США та опубліковані в україномовній діаспорній пресі.

Інші дослідження та публікації. Серед науковців, котрі зверталися до рецепції Т. Шевченка в діаспорі, можемо назвати І. Братуся, С. Волинця, Г. Грабовича, Д. Горбачова, О. Кулешова, Б. Рубчака, Ю. Шевельова та ін.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. На жаль, сьогодні ще не зроблена спроба узагальнити діаспорні шевченкознавчі розвідки, що розміщувалися на сторінках періодики США.

Виклад основного матеріалу. Попереднє знайомство із фактичним матеріалом, опублікованим на сторінках україномовної періодики Америки, переконує у тому, що у середовищі української діаспори в оцінці Кобзаря переважно одностайні. Адже сама постать Т. Шевченка відіграла значну роль у формуванні, збереженні і розвитку української спільноти на американській землі (тут варто згадати перше число “Свободи” із відомим Шевченковим гаслом, заснування першої в США української організації Українського Руського (сьогодні – Народного) Союзу, розповідь про яке знову ж таки супроводжує цитата Кобзаря).

Саме представники української діаспори вперше зробили спробу системно проаналізувати творчість Т. Шевченка (П. Зайцев, Василь Барка, Л. Білецький, Юрій Шевельов, М. Шлемкевич тощо), нещадно критикуючи усіх, хто вдавався до спроб фальсифікації творчості нашого поета.

Досить цікавим видається інтерв'ю з мистецтвознавцем та культурологом, професором Дмитром Горбачовим, який зробив чимало сміливих заяв, що стосуються творчої особистості Т. Шевченка (футуристичні особливості творчості, дадаїзм, освіченість та блискуча ерудиція українського митця, стосунки з народниками, прекрасне почуття гумору, іронічність). Також професор не оминув і російськомовності Т. Шевченка, того факту, про який зазвичай уникають говорити. Саме у такій обмеженій, успадкованій ще з радянських часів рецепції творчої особистості Кобзаря Д. Горбачов убачає сучасне, часто примітивне трактування творчості Т. Шевченка, бо таке стереотипне сприйняття людини, яка “любила народ і ненавиділа панів” – надзвичайно однобічне. А український митець сприймав реальність дуже широко, абсолютно не зацікалюючись на багатьох речах, що відігравали важливу роль у його становленні і формуванні. Д. Горбачов вважає, що якби упродовж кількох поколінь образ Т. Шевченка так не ідеалізували, то ми б не мали стільки неприйнятних речей, що виливаються сьогодні на голову славетного українця чи приписуються йому. Д. Горбачов акцентує на тому, що Т. Шевченко – жива людина, хоча й неймовірно талановита, тому про все у його творчості говорити “Геніально!” – значить компрометувати його як митця, бо не всі його роботи однаково сильні з художнього погляду.

Зміст публікацій переконує нас у тому, що проблема, передусім, – у вихованні читача. І хоча за останні десятиліття з'явилися справді вартісні праці у галузі шевченкознавства, вони не в змозі переважити все те, що нагромаджувалися на книжкових полицях і в головах людей впродовж сімдесяти років. Тому й вирішення цього питання дослідники вбачають, передусім, у формуванні грамотного читача. Певним чином розв'язанню цього сприяють інформаційні матеріали, що їх ми знаходимо у періодиці української діаспори. Без зайвого апломбу, як і належить документу, тижневки та часописи фіксують події (як в Україні, так і діаспорі), що стосуються постаті Т. Шевченка. Наприклад, інформується про видання “Кобзаря” без цензури із усіма ілюстраціями, що їх ще у 1960-х роках підготувала український графік Софія Караффа-Корбут [11], або перевидання книги Михайла Чалого “Життя і твори Тараса Шевченка” (завдяки фонду М. Томенка та інших добродійців) – однієї з перших біографій Кобзаря, написаної його сучасником [1].

Незаперечним свідченням того, що Т. Шевченка шанують і знають у середовищі української громади США, що його творчістю цікавляться, є чимала кількість матеріалу в діаспорній пресі, подана пересічними громадянами, тобто людьми, які не займаються фахово проблемами шевченкознавства. Наприклад, адміністратор Українського національного музею в Чикаго

Марія Климчак періодично подає замітки щодо виставок, присвячених Т. Шевченку. Однак її матеріали сприймаються не просто як звіт відповідальної особи, а людини, котра щиро вірить у важливість й актуальність своєї роботи. Замітки М. Климчак поширені ілюстраціями з детальними коментарями.

Також щороку у діаспорних громадах відбуваються дні вшанування пам'яті Т. Шевченка, що проходять на досить високому культурному і мистецькому рівні та активно висвітлюються у періодичних виданнях. Святкування організують Школи українознавства, Українські Культурні центри, Громадські комітети різних міст, де є громада українців, та відділи Українського Конгресового Комітету Америки. Повідомлення різних дописувачів про проведення можуть зустрічатися навіть в одному номері газети чи журналу, авторами ж інформаційних матеріалів стають організатори, учителі шкіл українознавства, громадські діячі. З надрукованих матеріалів видно, що молоде покоління українців у США знає історію України, літературу, значних людей своєї історичної батьківщини. Самі українці в діаспорі вважають, що творчість Т. Шевченка якраз і виступає тією ланкою, що поєднує з рідним, що не дає забути українське, своє коріння.

Висновки. Отож, у публікаціях україномовної періодики США, що стосуються творчої особистості Т.Г. Шевченка, можна окреслити традиційну та модерністську тенденції, яка чітко простежується у друкованих матеріалах як діаспорних науковців і громадян, так і дослідників з України. Така відкрита позиція сприяє діалогу, коли кожен учасник творчо-рецептивного акту може не тільки висловити власну візію творчості Кобзаря, а й висувати цілком її нове бачення.

1. Вийшла біографія Шевченка, написана його другом/повідомлення УНІАН // Час і Події. – 2011. – 09 березня.
2. Глобенко Микола. Живий Шевченко / Микола Глобенко // Тарас Шевченко. Том XIII. Шевченко і його творчість : Зб. Праць і статей / За ред. Б. Кравцева. – Чикаго : Вид-во Миколи Денесюка, 1963.
3. Журавська В. Дух Тараса – завжди з нами / В. Журавська // Час і Події. – 2007. – 15 березня.
4. Кирилова К. Поетичні суперечки з Богом // К. Кирилова // Час і Події. – 2006. – 16 березня.
5. Климчак М. Виставка “Кобзарів” Т. Шевченка в Українському національному музеї в Чикаго / М. Климчак // Час і Події. – 2007. – 01 березня.
6. Ключковська Г. “Дунет ветер еще раз...” або ... І ще раз про Шевченка / Г. Ключковська // Час і Події. – 2007. – 04 квітня.
7. Кононенко Є. Гарвардський професор / Є. Кононенко // Час і Події. – 2007. – 02 серпня.
8. Плугатор Л. Весна починається з Тараса / Л. Плугатор // Час і Події. – 2007. – 15 березня.
9. Сверстюк Є. Тарасові залізні стовпи. Творчість Шевченка і християнська віра / Є. Сверстюк // Час і Події. – 2011. – 09 березня.
10. Ткачук К. Шевченко сьогодні, завтра і завжди / К. Ткачук. – Час і Події. – 2012. – 02 травня.
11. У Львові вийде безцензурний “Кобзар” / за матеріалами zaxid.net // Час і Події. – 2011. – 09 березня.

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО КОНСТРУЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ У ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

БІСКУП В.С. (м. Тернопіль)

Copyright © 2014

УДК 168.522

*“Аби булим побрязкачі,
То бумдуть і послухачі” [1]*

Знання культурних орієнтирів є засадничим для гідного функціонування будь-якого суспільства. Представників мистецтва варто розглядати у двох проявах. Перший – як творця непересічних художніх цінностей, які, з огляду на будь-які людські відчуття, виходять за межі буденного, звичного, мистецьки довершеного, неможливого для точного відтворення. За умови відтворення є тьмяними копіями або ж не володіють тією ж новизною, свіжістю, як оригінал. Способи, якими користувались творці, широко унаслідуються, вони простягаються історично, перетинають будь-які часові чи географічні межі. У цьому полягає їх самотутній стосовно способів творення хист передачі інформації.